

سرشناسه	حنفی نیری، کریم، ۱۳۵۷ -	Hanafi Niri, Karim
عنوان و نام پدیدآور	واکاوی بیماری اعتیاد: راهنمای پژوهشگران و خانواده/ تالیف کریم حنفی نیری.	
مشخصات نشر	تهران: دبیزش، ۱۴۰۲.	
مشخصات ظاهری	۶۲ ص.	
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۰۶۷-۸۲-۹ :	
یادداشت	کتابنامه: صص.: ص. [۶۱] - ۶۲	
موضوع	اعتیاد	
موضوع	Drug addiction:	
رده‌بندی کنگره	:	۹ب۹ح/۴۸۹۸ HV
رده‌بندی دیویی	۳۶۲/۲۹ :	
شماره کتابشناسی ملی	۸۵۴۰۸۳۹ :	

- **عنوان:** واکاوی بیماری اعتیاد: راهنمای پژوهشگران و خانواده
 - **تالیف:** دکتر کریم حنفی نیری
 - **طراح جلد:** دلارام پری پیکر
 - **شابک:** ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۶۷-۸۲-۹
 - **ناشر:** انتشارات دبیزش
 - **نوبت چاپ:** اول، ۱۴۰۲
 - **شمارگان:** ۵۰۰ نسخه
 - **قیمت:** ۶۵۰۰۰ تومان
 - **مرکز پخش:** انتشارات چاپار ۸۸۸۹۶۸۰ - ۰۲۱
- **حق چاپ و نشر برای انتشارات دبیزش محفوظ است**

فهرست مطالب

۵	 فهرست مطالب
۹	 پیشگفتار
۱۳	 ۱. گفتار اول: کلیات بیماری اعتیاد
۱۳	 ۱-۱. مقدمه
۱۴	 ۱-۲. تعریف و مفهوم بیماری اعتیاد
۱۶	 ۱-۳. انواع اعتیاد
۱۶	 ۱-۳-۱. اعتیاد به مواد مصرفی
۱۶	 ۱-۳-۲. اعتیاد رفتاری
۱۷	 ۱-۴. تفاوت عادت با اعتیاد
۲۱	 ۲. گفتار دوم: ویژگی‌های بیماری اعتیاد
۲۱	 ۱-۲. ویژگی‌های بیماری اعتیاد
۲۱	 ۱-۲-۱. بیماری بودن
۲۲	 ۱-۲-۲. مساله اخلاقی نبودن
۲۲	 ۱-۲-۳. مزمن بودن
۲۳	 ۱-۲-۴. پیشرونده بودن
۲۳	 ۱-۲-۵. لاعلاج بودن
۲۴	 ۱-۲-۶. کشنده بودن
۲۴	 ۱-۲-۷. مستقل بودن
۲۴	 ۱-۲-۸. داشتن وسوسه و اجبار عمل به آن
۲۵	 ۱-۲-۹. نداشتن سلامت عقل
۲۶	 ۱-۲-۱۰. انکار
۲۸	 ۱-۲-۱۱. زندگی غیرقابل کنترل و اداره

۲۹	۱۲-۱-۲. بهانه‌ها و دست‌آویزها
۲۹	۱۳-۱-۲. افکار بحران‌زا
۳۰	۱۴-۱-۲. نواقص شخصیتی و کمبودهای اخلاقی
۳۱	۱۵-۱-۲. گرفتاری در مثلث خودمشغولی
۳۲	۱۶-۱-۲. خودمحوری و خودخواهی
۳۳	۱۷-۱-۲. خود بزرگبینی
۳۳	۱۸-۱-۲. حساسیت یا آلرژی (مقاوم شدن بدن)
۳۴	۱۹-۱-۲. پدیده ویار
۳۴	۲۰-۱-۲. پدیده خمار
۳۵	۲۱-۱-۲. عجز و ناتوانی
۳۶	۲۲-۱-۲. احساس قربانی شدن
۳۶	۲۳-۱-۲. افکار معنادارگونه
۳۷	۳. گفتار سوم: ابعاد بیماری اعتیاد
۳۷	۱-۳. ابعاد بیماری اعتیاد
۳۷	۱-۱-۳. ابعاد درونی
۳۹	۲-۱-۳. ابعاد بیرونی
۴۳	۴. گفتار چهارم: علایم و عوارض بیماری اعتیاد
۴۳	۱-۴. علایم بیماری اعتیاد
۴۴	۲-۴. عوارض اعتیاد
۴۶	۳-۴. پیامدهای بیماری اعتیاد
۴۹	۵. گفتار پنجم: راهنمای پژوهشگران
۴۹	۱-۵. انتخاب جامعه هدف
۵۰	۲-۵. انتخاب روش پژوهش
۵۰	۳-۵. زمان مصاحبه
۵۲	۴-۵. فرایند مصاحبه
۵۳	۵-۵. رعایت اصل گمنامی
۵۳	۶-۵. پرهیز از توضیح و تفسیر
۵۴	۷-۵. پرهیز از نصیحت و ارشاد

- ۵-۸. پرهیز از ارجاع و استناددهی ۵۴
- ۵-۹. پرهیز از صحبت بدون اجازه ۵۴
۶. گفتار ششم: راهنمای خانواده ۵۵
- ۶-۱. تلقی بیمار بودن معتاد ۵۶
- ۶-۲. پیشگیری و نه درمان ۵۶
- ۶-۳. توجه به تمامی علت‌های اعتیاد ۵۷
- ۶-۴. کمک به مدیریت زندگی ۵۷
- ۶-۵. رفع افکار بحران‌زا ۵۷
- ۶-۶. ترس ۵۷
- ۶-۷. یک‌بار زیاد و هزار بار کافی نیست ۵۷
- ۶-۸. نصیحت و ارشاد ۵۸
- ۶-۹. به گذشته افراد برگردید ۵۸
- ۶-۱۰. عدم دخالت در روند بهبودی ۵۸
- ۶-۱۱. تشویق به شرکت در جلسات گروه درمانی ۵۹
- ۶-۱۲. پرهیز از کنترل ۵۹
- ۶-۱۲. برخورد منطقی با خواسته‌ها ۵۹
- ۶-۱۳. پرهیز از باج دادن ۵۹
- ۶-۱۴. شرکت در جلسات خانواده ۶۰
- منابع و مآخذ ۶۱

پیشگفتار

اعتیاد یک بیماری خانمان سوز است که در اثر مجموعه عواملی پدید می‌آید و در ادامه، طیف وسیع افراد در اجتماع و خانواده را گرفتار و درگیر خود می‌سازد. مسایل و مشکلات ناشی از تولید، توزیع و مصرف موادمخدر می‌تواند چارچوب امن اجتماع و خانواده را به هم ریخته و شیرازه امور را مختل سازد. این که این پدیده از کجا نشأت گرفته و چگونه افراد را درگیر می‌کند، دانش و تخصصی منحصر به فرد است که تنها افراد مطلع در این حوزه می‌توانند در این خصوص نظر بدهند.

متأسفانه در سال‌های اخیر طیف وسیعی از افراد نابلد و حتی در مواقعی افرادی از سازمان‌ها و موسسات مختلف، اقدام به نظریه‌پردازی در این خصوص نموده‌اند که نه تنها کمکی به بهبود امور نداشته، بلکه کار را خراب‌تر نیز نموده‌اند. نمونه این رفتارها را در درمان بیماری اعتیاد می‌توانیم شاهد باشیم که راه‌حل‌های غلطی را تجویز و ترویج دادند. نمونه‌های این رفتارها عبارتند از: کتک درمانی؛ جادو و جنبل درمانی؛ زنجیر و حبس درمانی؛ درمان‌های جایگزین با قرص و انواع گیاهان و داروهای سنتی (از چاله درآوردن و به چاه انداختن)؛ بازداشت قانونی و اعزام به اردوگاه و ندامت‌گاه‌ها؛ مراکز درمانی اجباری (کمپ‌های اجباری) و در این اواخر ظهور پدیده‌هایی

به نام مراکز ماده ۱۶ (بدل از زندان) که به صورت دستوری راه اندازی شده و بعد از گذشت سال ها، شاهد شکست این طرح هستیم. البته نباید از نظر دور داشت که در مواقعی این مراکز و رویکرد درمانی شان، نتیجه مثبت نیز داشته و افرادی نیز توانستند با این روش ها اقدام به قطع مصرف نمایند، اما تعداد آن ها به قدری کم و ناچیز است که حتی در شمار هم نمی توان آورد.

اکثر مطالب این کتاب، باتوجه به تجربه زیسته پژوهشگر این سطور در طی نزدیک به دو دهه فعالیت در سازمان ها و ادارات، مراکز بازتوانی و درمان اعتیاد، به عنوان: مدرس، پژوهشگر، مشاور و درمان گر می باشد. در ارایه مطالب سعی شده تا تحریفی در مطالب درخصوص بیماری اعتیاد که در بین معتادان و این مراکز رواج دارد نشود تا بتوان از این رهگذر به زوایا و تجربیات جدیدی از بیماری اعتیاد ملل آمد که جای آن در اکثر متون علمی مربوط به اعتیاد خالی است.

در ادامه به ویژگی های منحصر به فرد این کتاب اشاره می گردد:

- این کتاب اولین جلد از چهار جلد کتابی است که حاصل پژوهش راقم این سطور می باشد و جلد اول با عنوان «واکاوی بیماری اعتیاد» (مجموعه حاضر)؛ جلد دوم با عنوان «سبب شناسی بیماری اعتیاد»؛ جلد سوم با عنوان «بهبودی و درمان» و جلد چهارم با عنوان «لغزش» است که در آینده نزدیک منتشر خواهد شد.

- این مطالعه از سال ۱۳۸۴ شروع و در اسفند سال ۱۴۰۱ به پایان رسیده است.

- بیشترین مطالعه در «موسسه خیریه بهاران نور زنگان» که جزو اولین مراکز درمان اعتیاد در شمال غرب کشور می باشد، انجام شده است.

- اجازه انتشار نتایج این پژوهش در سال ۱۴۰۰ به پژوهشگر داده شد و تا قبل از آن پژوهشگر متعهد به رعایت اصل محرمانه بودن و حفظ گمنامی

افراد مورد بررسی بوده و تنها مجوز ارایه به صورت تدریس به پژوهشگر داده شده بود.

- جامعه آماری این پژوهش شامل: معتادان بستری در مراکز درمانی؛ معتادان بهبودیافته (دارای پاک از مصرف مواد از ۱ ماه تا ۲۰ سال) و خانواده معتادان در سراسر کشور - خصوصا استان زنجان - می باشد.

- نزدیک به ۱۷۰۰۰ هزار پرونده مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است.

- نزدیک به ۶۰۰۰ نفر به صورت مستقیم مورد مصاحبه و گفتگوی دوستانه قرار گرفته و در هیچ کدام از مصاحبه ها به مددجو اعلام نشده است که در معرض مصاحبه قرار دارد (البته همه افراد در جریان پژوهش بودند).

- پژوهشگر در بیش از ۵۰۰۰ هزار جلسه گروه درمانی بیماری اعتیاد شرکت داشته است (هر جلسه بین یک تا یک و نیم ساعت).

- در هیچ کدام از جلسات گروه درمانی، پژوهشگر مداخله ای انجام نداده و صرفا نقش بیننده و شنونده را داشته است.

- عضویت در بیش از ۴۳ کانال و گروه در شبکه های مجازی با موضوع گروه درمانی و بهبودی در اعتیاد و استفاده از تجارب ایشان.

در پایان جا دارد از مدیر محترم انتشارات دبیزش که سال هاست عاشقانه کتاب های بنده را منتشر می کنند، کمال امتنان را داشته باشم. همچنین خالصانه ترین تشکر را از همه عزیزان خادم در همه مراکز درمان و بهبودی چه دولتی و چه غیردولتی (خصوصا موسسه خیریه بهاران نور زنگان) که در این امر مقدس تلاش و کوشش می کنند، دارم و این کتاب را به همه این عزیزان تقدیم می کنم.

همچنین، از دوست فاضل و دانشمند جناب آقای دکتر جلیل امامی (متخصص روان شناسی و مدرس دانشگاه) که در مباحث روان شناسی اعتیاد، عاشقانه پاسخگوی تمامی سوالاتم بودند، نهایت تشکر را دارم.